

Pim pom

Miten haluaisit koiran toimivan, kun ovikello soi ja vieraat tulevat sisään? Koiran voi opettaa tervehtimään rauhallisesti mekkaloinnin ja hyppimisen sijaan.

Teksti: **Jaana Pohjola**
Kuvat: **Shutterstock**

Moni hyvin sosiaalistunut koira saa hepulin, kun kotiin tulee vieraita tai ovikello soi. Rähjäminen on hyvä esimerkki klassisesta ehdollistumisesta: koira oppii haukkumaan ovikellolle, vaikka sitä ole siihen erikseen koulutettu.

Tyypillisesti sisään tulleet vieraat vahvistavat koiran yli-innokka käytöstä – tietoisesti tai tiedostamattaan – kun he yrittävät puhua koiralle tai rapsuttavat sitä. Koiralle huomio tarkoittaa palkkiota, myös silloin kun kyse on komentamisesta tai fyysisestä estämisestä. Pian koira alkaa odottaa vieraita, jolloin sen kiertokset nousevat ja siitä tulee yhä riehakkaampi.

Paras keino hallita ovikellohepulia on kouluttaa koiralle korvaava käytös, jota haluaa sen kyseisessä tilanteessa noudattavan. Korvaava käytös opetetaan siksi, että koiran on aina helpompi tehdä jotain kuin olla tekemättä mitään. Lisäksi ihmisen on helpompi palkita koira oikein, kun tietää tarkalleen, mitä siltä odottaa.

Tee näin:

1. Tarkista oma toiminta

Ensimmäisenä on syytä tarkkailla, vahvistaako riehakkuutta itse. On järkevää noudattaa sellaista käytäntöä, että palkitsee, eli kehuu, rapsuttaa tai tervehtii, vain rauhallista koira. Kotiin tullessa koira voi tervehtii vasta, kun se on lopettanut riekumisen. Aluksi aika tuntuu pitkältä, mutta tilanne alkaa sujua nopeasti parhemin, kun koira oppii, mitä siltä odotetaan.

2. Laadi suunnitelma

Mieti tarkalleen, mitä haluat koiran tekevän, kun vieraita tulee. Kun suunnitelma on valmis, ala toteuttaa sitä askel askelella. Aluksi täytyy löytää vahviste, jonka koira kokee vahvemmin tavoittelemisen arvoisena kuin vieraiden antaman huomion. Yleensä tehokkain vahviste on ruoka.

3. Aloita ilman häiriöitä

Korvaavan käytöksen kouluttaminen aloitetaan häiriötömissä ympäristöissä, eli rauhassa kotona ilman ovikellon soittoa tai vieraita. Kun koira osaa tehdä halutun asian, häiriöt otetaan vähitellen mukaan.

4. Totuta vihjeisiin

Koira kannattaa ensin siedättää vihjeisiin, jotka ennakoivat vieraiden tuloa. Näitä ovat ovikellon ääni sekä puhe ja askeleet oven takana. Pyydä avustajaa koputtamaan ovele tai soittamaan ovikelloa samalla kun palkitset koira paikassa, jossa haluat sen olevan vieraiden tullessa.

Kun ovikello tai koputus ei enää aiheuta koirassa voimakasta tunnereaktiota vaan se odottaa rauhallisella herkkujä, voit siirtyä seuraavaan vaiheeseen. Muista kuitenkin, että sitä ennen tarvitaan useita kymmeniä harjoituskertoja.

5. Harjoitusvieraat mukaan

Tässä vaiheessa tarvitaan avuksi harjoitusvieraita, jotka ohjeistetaan olemaan reagoimatta koiraan. Koira palkitaan, kun ovikello on soinnut, ovi aukeaa ja ihmiset tulevat sisään. Tarkoituksena on saada koira odottamaan vieraita tietyssä paikassa ja opettaa se yhdistämään herkut vieraiden tuloon. Näin sen tunnetila muuttuu rauhallisemmaksi.

Kun alku on sujunut suunnitelman mukaan, koira vapautetaan paikaltaan tervehtimään vieraita, jotka eivät kuitenkaan noteeraa koira ennen kuin se on rauhoittunut. Kun koira on rauhassa, se palkitaan jälleen makuupalalla.

Jatkossa vieraiden tullessa koiralle voi myös antaa vaikkapa puruluun, joka vie osataan mielenkiintoa pois ihmisistä.

Monille koiranomistajille riittää, kun tervehtimistä saadaan hiukan siedettävämmäksi. Korvaava käytöstä voi kuitenkin hioa loputtomiin, kuten muitakin temppuja. **B**

Muista aina kouluttaessa

- Koiran tulee tietää, mitä siltä odotetaan.
- Koiran täytyy olla motivoitunut koulutukseen.
- Kouluttajan täytyy vahvistaa oikeita asioita koiran käytöksessä oikeaan aikaan.
- Tavoitteena on saada aikaan haluttu käytös ja vahvistaa tätä palkkioiden avulla.
- Kun koira tarjoaa käytöstä oma-aloitteisesti, se on merkki siitä, että oppimista tapahtuu.
- Varman ja toimivan tempun taustalla on tuhansia toistoja.
- Teoriassa koulutus on helppoa, mutta vasta käytännön harjoittelu antaa kouluttajalle tietoa ja taitoa.

KLASSINEN EHDOLLISTUMINEN

Klassinen ehdollistuminen tarkoittaa sitä, että eläin oppii tietyn tapahtuman ennakoivan jotakin toista tapahtumaa. Esimerkiksi koira tietää ulkollun lähestyvän, kun omistaja alkaa etsiä kaulapantaa ja talutushinnaa. Klassista ehdollistumista tapahtuu koko ajan, ei ainoastaan kouluttaessa. Eläimet ovat taitavia ennakoimaan tapahtumia. Esimerkiksi kynsileikkureiden esiin kaivaminen voi ennakoita epämukavuutta ja kipua, toisten koirien kohtaaminen voi ennakoita epämiellyttävää kohtelua ja niin edelleen.

OPERANTTI EHDOLLISTUMINEN

Operantti ehdollistuminen tarkoittaa sitä, että käytös riippuu seurauksista. Eläimet tekevät useammin asioita, joista hyötyvät, ja harvemmin niitä, joista on haittaa. Siksi eläin oppii nopeasti käytöksen, jonka seuraukset ovat positiiviset.

